

Onderwerp **Vorbereidingsbesluit geitenhouderijen 2023**
Steller/telnr. Maciej Kedzierski / 0655420031 Bijlagen 1

Registratienummer 86706-2023
Classificatie ☐ Openbaar ☒ Geheim ☐ Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder De Wrede en Niejenhuis
Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: ☐ Maand Jaar
Raad LTA nee: ☒ Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. een bestemmingsplan voor te bereiden voor het gebied dat als besluitgebied is aangegeven op de bij dit besluit behorende verbeelding, digitaal vervat in het gml-bestand NL.IMRO.0014.VB053Geitenhou2023-vg01 met gebruikmaking van een ondergrond ontleend aan de Basisregistratie Grootschalige Topografie van 12 januari 2022 (voorbereidingsbesluit Geitenhouderijen (2023);
- II. te bepalen dat in het werkingsgebied waarvoor het voorbereidingsbesluit van kracht is, de aanhoudingsplicht als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het verbod het gebruik te wijzigen als bedoeld in artikel 3.7, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening uitsluitend gelden voor:
 - a. nieuwvestiging van geitenhouderijen, al dan niet als neventak bij een agrarisch bedrijf;
 - b. het omschakelen van een bestaand agrarisch bedrijf naar een geitenhouderij;
 - c. uitbreiding van een bestaande geitenhouderij door het aantal te houden geiten met één of meer uit te breiden;

Samenvatting

Onderzoek rondom geitenhouderijen heeft uitgewezen dat mensen die in de buurt wonen van deze bedrijven een grotere kans hebben op longontsteking. Vervolgonderzoek van de GGD zou moeten uitwijzen waardoor geitenbedrijven een risico vormen voor de gezondheid van omwonenden en welke maatregelen zinvol zijn. De raad heeft daarom in afwachting van de onderzoeksresultaten, die eind 2022 werden verwacht, een voorbereidingbesluit geitenhouderijen vastgesteld dat geldend is van 10 juni 2022 tot 10 juni 2023. De onderzoeksresultaten van het vervolgonderzoek zijn echter vertraagd en worden naar verwachting eind 2024 gepubliceerd. Om het huidige voorzorgsbeleid consistent voort te zetten is een nieuw voorbereidingsbesluit nodig dat ingaat op 31 mei 2023. Indien de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt, is het voorbereidingsbesluit vanaf die datum nog eens 18 maanden van kracht op grond van overgangsrecht.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

- III. te bepalen dat in het werkingsgebied waarvoor het voorbereidingsbesluit van kracht is, de aanhoudingsplicht als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het verbod het gebruik te wijzigen als bedoel in artikel 3.7, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening niet gelden voor:
- a. geitenhouderijen met minder dan 10 geiten per inrichting;
 - b. het oprichten van nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen of het aanwenden van bestaande bedrijfsgebouwen of het uitbreiden van bestaande gebouwen die leidt tot een grotere stalvloeroppervlakte dan de bestaande stalvloeroppervlakte, indien het vergroten van stalvloeroppervlakte noodzakelijk is om tegemoet te komen aan aangescherpte wettelijke eisen op het gebied van milieu en/of ertoe strekt om het welzijn van de geiten te vergroten door de netto voor het dier beschikbare leefruimte te vergroten, mits het aantal te houden dieren zoals is vergund niet toeneemt;
- IV. dit voorbereidingsbesluit in werking te laten treden op 31 mei 2023;
- V. dit voorbereidingsbesluit overeenkomstig artikel 3.7 lid 7 Wro te publiceren in het Gemeenteblad, de huis aan huisbladen en op www.ruimtelijkeplannen.nl.
- VI. gelet op artikel 25, lid 3 van de Gemeentewet juncto artikel 5 lid 2, aanhef en onder i van de Wet open overheid de opgelegde geheimhouding te bekrachtigen.

Aanleiding en doel

In juni 2021 heeft de raad het eerste voorbereidingbesluit geitenhouderijen vastgesteld dat geldend was van 10 juni 2021 tot 10 juni 2022. Reden hiervoor was dat onderzoek rondom geitenhouderijen heeft uitgewezen dat mensen die in de buurt wonen van deze bedrijven een grotere kans hebben op longontsteking. Het is nog onduidelijk waardoor het verband tussen geitenhouderijen en een verhoogde kans op longontsteking kan worden verklaard. Effectieve maatregelen bij geitenhouderijen zijn daarom op dit moment niet bekend. Verder onderzoek door de GGD moet uitwijzen waardoor geitenhouderijen een risico vormen voor de gezondheid van omwonenden en welke maatregelen zinvol zijn.

In afwachting van dit onderzoek is medio 2021 door de raad op grond van het voorzorgsbeginsel bewust gekozen voor een voorbereidingsbesluit en niet voor een meer direct en ingrijpend verbod op het uitbreiden of oprichten van een geitenhouderij in een nieuw (facet)bestemmingsplan (zoals begrijpelijkerwijs in een aantal landelijke gemeenten in de provincie Groningen, namelijk Het Hogeland, Westerkwartier en Westerwolde, wel gedaan is). Een voorbereidingsbesluit is namelijk een snelle, effectieve en proportionele manier om vergunningaanvragen voor een uitbreiding of nieuwe geitenhouderijen aan te houden totdat de onderzoeksresultaten binnen zijn. Vervolgens kan alsnog besloten worden of een (facet)bestemmingsplan of een wijziging van het omgevingsplan noodzakelijk is.

Ten tijde van de vaststelling van het eerste voorbereidingsbesluit werden de definitieve onderzoeksresultaten eind 2022 verwacht maar dit is inmiddels uitgesteld en deze worden nu naar verwachting in 2024 door het RIVM gepubliceerd. Vervolgens heeft de raad in 2022 een tweede voorbereidingsbesluit geitenhouderijen vastgesteld, geldend tot 10 juni 2023. Omdat het nu nog van kracht zijnde voorbereidingsbesluit op 10 juni 2023 afloopt en niet verlengd kan worden, is omwille van de voortzetting van het voorzorgsbeleid de vaststelling van een nieuw voorbereidingsbesluit (met dezelfde strekking) nodig om wederom nieuwe vergunningaanvragen voor uitbreidingen en nieuwe geitenhouderijen aan te kunnen houden.

Onder de huidige wetgeving wordt het nieuwe voorbereidingsbesluit weer voor één jaar vastgesteld, van 31 mei tot 31 mei 2024. Indien de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt, zal vanaf deze datum van inwerkingtreding het voorbereidingsbesluit op grond van overgangsrecht nog 18 maanden van kracht zijn. In de tussentijd kan een wijziging van het omgevingsplan in gang worden gezet die voor 1 juli 2025 bekendgemaakt moet worden, zodat de voorbereidingsbescherming niet vervalt.

Geheimhouding

Dit voorstel is niet openbaar en het besluitvormingstraject is geheim.

Wij kunnen op basis van artikel 25 van de Gemeentewet geheimhouding opleggen in verband met de bescherming van de belangen die beschreven zijn in artikel 5 van de Wet open overheid. In dit geval leggen wij de geheimhouding op op basis van 5, lid 2, aanhef en onder i van de Wet open overheid: het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen. Als het voorbereidingsbesluit bekend wordt voordat het in werking treedt, wordt er mogelijk last minute nog aanvraag ingediend voor een niet gewenste ontwikkeling. Dat ondergraaft de

beschermende werking waarin de wet voorziet. De geheimhouding vervalt met de bekendmaking van het voorbereidingsbesluit.

Kader

Artikel 3.7 Wet ruimtelijke ordening.

Argumenten en afwegingen

Bestemmingsplan/beheersverordening

Op grond van de geldende bestemmingsplannen / beheersverordeningen wordt bij recht de mogelijkheid geboden voor nieuwvestiging van een geitenhouderij. Dit betekent dat binnen een bestemming ‘Agrarisch -Bedrijf’ zich zondermeer een geitenhouderij mag vestigen of uitbreiden. Voor elk ander perceel is voor de vestiging van een geitenhouderij een weigeringsgrond op basis van het bestemmingsplan/beheersverordening aanwezig.

Gering aantal geiten binnen gemeente

Hierbij moet worden opgemerkt dat er op dit moment 1geitenhouderij aanwezig is binnen onze gemeente met in totaal 76 geiten. Het totaal aantal geitenhouderijen in de provincie Groningen staat op 20 bedrijven en 7.876 geiten terwijl er landelijk 644 bedrijven actief zijn met gezamenlijk 482.934 geiten. (Deze cijfers zijn gebaseerd op CBS 2021). We zien dat het totaal aantal geitenhouderijen in Nederland, ondanks de lopende onderzoeken, is gestegen van 569 bedrijven in 2020 tot 644 bedrijven in 2021. Ook in de provincie Groningen is het aantal geitenhouderijen gestegen van 16 bedrijven in 2020 tot 20 bedrijven in 2021. De cijfers weerspiegelen de populariteit rondom het beginnen van geitenhouderijen en benadrukken hiermee tevens de relevantie voor het nemen van een voorbereidingsbesluit.

Rol provincie Groningen

In de meeste provincies heeft de provincie de taak op zich genomen om een voorbereidingsbesluit te nemen. De provincie Groningen heeft echter besloten dit niet te doen. Volgens de Provincie Groningen zijn de gemeenten in het wettelijke stelsel het eerst aangewezen bestuursniveau om de gebruiksmogelijkheden van gronden, met het oog op een goede ruimtelijke ordening, te verankeren in bestemmingsplannen. Mede hierom heeft de provincie Groningen het standpunt ingenomen zelf geen voorbereidingsbesluit te nemen maar de afweging aan de afzonderlijke gemeenten te laten. De provincie Groningen houdt de ontwikkelingen in de sector provinciebreed wel in de gaten. De provincie is op verzoek in maart 2022 geïnformeerd over de stand van zaken in de gemeente Groningen.

Onderzoeken

Onderzoek rondom geitenhouderijen heeft uitgewezen dat mensen die in de buurt wonen van deze bedrijven, een grotere kans hebben op longontsteking. Dat blijkt uit de volgende onderzoeken:

- Veehouderij en gezondheid omwonenden III: longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen; actualisering van gegevens uit huisartsenpraktijken 2014 – 2016 (publicatiedatum 08/10/2018);
- Veehouderij en gezondheid omwonenden III: longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen; actualisering van gegevens uit huisartsenpraktijken 2017 – 2019 (publicatiedatum 23/11/2021);
- Veehouderij en gezondheid omwonenden III: longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht (publicatiedatum 24/04/2020).

Het onderzoek naar het verband tussen veehouderijen en gezondheid van 8 oktober 2018 en het vervolg daarop van 23 november 2021 is alleen in Noord-Brabant en Noord-Limburg uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn niet direct toepasbaar in onze gemeente. Wij hebben namelijk te maken met lagere bedrijfs- en dieren aantallen, lagere dichtheid van de (intensieve) veehouderijsector en een lagere bevolkingsdichtheid.

Het was dus nog onbekend of longontsteking ook vaker voorkomt rond geitenhouderijen in andere Nederlandse provincies. Daarom is besloten het onderzoek uit te breiden naar een gebied dat delen van de provincies Gelderland, Utrecht en Overijssel omvat. Ook in deze regio's zien de onderzoekers het extra risico op longontsteking in een straal van 2 kilometer rondom geitenhouderijen, in meerdere jaren achter elkaar en ook met verschillende manieren van onderzoek.

Uit het onderzoek in delen van de provincies Gelderland, Utrecht en Overijssel concluderen de onderzoekers dat de associatie tussen wonen in de nabijheid van een geitenhouderij en longontsteking ook geldt voor andere Nederlandse provincies met geitenhouderijen. Dit onderzoek is aanleiding geweest om het eerste voorbereidingsbesluit in 2021 vast te stellen. Het is nog steeds onduidelijk wat de oorzaak is van het verhoogde risico. Verder onderzoek is daarom

noodzakelijk. De resultaten van het onderzoek naar de oorzaken van longontstekingen in de buurt van geitenhouderijen zouden eind 2022 worden gepubliceerd maar dat is nu uitgesteld naar 2024. Daarom is nu een derde voorbereidingsbesluit nodig.

NB: Uit cijfers van het CBS (november 2021) blijkt dat, ondanks de lopende onderzoeken, het aantal melkgeiten in Nederland het afgelopen jaar met 1% is gestegen. In de laatste twee decennia is het aantal melkgeiten bijna vervijfvoudigd. Daarnaast steeg het aantal geitenhouderijen met 13% van 569 in 2021 tot 644 bedrijven in 2022. Aangezien in veel provincies ook een verbod op nieuwvestiging en uitbreiding geldt, voorkomen we met dit nieuwe voorbereidingsbesluit dat de groei van deze sector (en de mogelijk verhoogde kans op longontsteking) naar Groningen trekt wanneer het huidige voorbereidingsbesluit verloopt.

Advies GGD voorzorgsbeginsel

Totdat er meer duidelijkheid is over de oorzaak van de longontsteking en een integrale aanpak, adviseert de GGD het voorzorgsbeginsel toe te passen en terughoudend te zijn met uitbreiding of nieuwvestiging van geitenhouderijen in de buurt van gevoelige bestemmingen (zoals woningen, kinderdagverblijven en scholen). Naar aanleiding van het herbevestigende onderzoek met publicatiedatum 23/11/2021, waarin wordt verwezen naar de eerder ontwikkelde richtlijn 'Veehouderij en gezondheid', heeft de GGD aangegeven aan dit voorzorgsbeginsel te blijven vasthouden.

Beleid andere gemeenten provincie Groningen

Een aantal andere gemeenten in de provincie hebben inmiddels ook maatregelen genomen. De gemeenten Westerkwartier, Westerwolde en Het Hogeland hebben derhalve gekozen voor het vastleggen/beperken in een bestemmingsplan. Naast het voorkomen van de uitbreiding van huidig gevestigde geitenhouderijen, is het zogenoemde waterbedeffect, waarbij geitenhouderijen zich verschuiven naar plekken zonder geitenstop, een reden waardoor een voorbereidingsbesluit op zijn plaats is.

Beperking aantal geiten en Activiteitenbesluit

Het voorbereidingsbesluit is niet van toepassing op het houden van minder dan 10 geiten. Deze ondergrens sluit aan bij de meldplicht op basis van het Activiteitenbesluit bij 10 geiten of meer.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Tegen het voorbereidingsbesluit kan volgens artikel 8:5, lid 1, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) geen beroep worden ingesteld. Het voorbereidingsbesluit staat op de negatieve lijst van de Awb.

Met dit nieuwe voorbereidingsbesluit wordt het voorzorgsbeleid van het nu geldende voorbereidingsbesluit voortgezet.

Financiële consequenties

Het vaststellen van een voorbereidingsbesluit is op zich geen planschadeveroorzakend besluit. Het aanhouden van een aanvraag om omgevingsvergunning kan wel een basis zijn voor het claimen van planschade. Ook het besluit tot het vaststellen van een facetbestemmingsplan c.q. facetbeheersverordening is een basis voor het claimen van planschade. De wijze waarop het risico op planschade geminimaliseerd kan worden zal nader moeten worden uitgezocht.

Overige consequenties

Het nemen van een voorbereidingsbesluit heeft geen gevolgen voor reeds verleende omgevingsvergunningen voor geitenhouderijen. Om te voorkomen dat in de toekomst medewerking moet worden verleend aan een aanvraag om omgevingsvergunning voor een nieuwvestiging/uitbreiding van een geitenhouderij, wordt voorgesteld om een voorbereidingsbesluit te nemen.

Onder het huidige voorbereidingsbesluit is tot op heden geen omgevingsvergunning aangehouden. Het is onwaarschijnlijk maar op zichzelf wel mogelijk dat er in de periode tot 31 mei 2023 nog een omgevingsvergunning voor een geitenhouderij wordt aangevraagd. Deze aanvraag kan niet automatisch meegenomen worden onder dit nieuwe voorbereidingsbesluit maar zal getoetst moeten worden aan het huidige bestemmingsplan.

Vervolg

De inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit zal plaatsvinden op 31 mei 2023.

Op grond van artikel 3.7 lid 7 Wro moet het voorbereidingsbesluit gepubliceerd worden in het Gemeenteblad, de huis aan huisbladen en op www.ruimtelijkeplannen.nl.

Op dit moment lopen er nog onderzoeken naar de oorzaak van het verhoogde risico op longontsteking en valt niet met zekerheid te zeggen of aanvullende maatregelen voor de geitenhouderijsector dit risico verlagen. Afhankelijk van de uitkomsten van de lopende onderzoeken zal in 2024 een afweging worden gemaakt of het noodzakelijk is om het omgevingsplan te wijzigen.

Lange Termijn Agenda

n.v.t.

**Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,**

**burgemeester,
Koen Schuiling**

**secretaris,
Christien Bronda**

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.